

Broj: 05-23-15310/18
Sarajevo, 29.03.2018. godine

Bosna i Hercegovina - Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
KANTONALNA JAVNA USTANOVA ZA
ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA

Broj: 03-143-3118

Na osnovu člana 241. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13),
Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo donosi 20.03.2018. god

ODLUKU

I

Daje se saglasnost na Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž "Bentbaša" broj: 01-145-1 U.O./18, koje je Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja donio dana 16.03.2018. godine.

II

Primjena Privremenih upravljačkih smjernica za Zaštićeni pejzaž "Bentbaša" počinje sa danom donošenja ove odluke, a važiće do usvajanja Plana upravljanja Zaštićenim pejzažem "Bentbaša" od strane Vlade Kantona Sarajevo, u skladu sa članom 155. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13).

III

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Dana 23.03.2018. godine Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja dostavila je Ministarstvu prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž "Bentbaša", na razmatranje i davanje saglasnosti, u skladu sa članom 241. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13). Pomenutim članom propisano je, da do donošenja Plana upravljanja za zaštićeno područje, organi upravljanja zaštićenim područjima, uz saglasnost nadležnih kantonalnih ministarstava, donose privremene upravljačke smjernice.

S tim u vezi, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja prethodno je na trećoj sjednici održanoj 16.03.2018. godine, razmatrao i donio Privremene upravljačke smjernice za ZP "Bentbaša" broj: 01-145-1 U.O./18, čija primjena teče od dana dobijanja saglasnosti ovog Ministarstva.

Uvidom u predloženi dokument utvrđeno je, da je njegova struktura i sadržaj prilagođen osnovnim dijelovima plana upravljanja koji su propisani odredbama Zakona o zaštiti prirode, kao i Stručnom obrazloženju za proglašenje Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" na kome se zasniva Zakon o proglašenju ZP "Bentbaša" ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 31/17).

Imajući u vidu navedeno, odlučeno je kao u dispozitivu odluke.

Dostaviti:

- ① Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja, ul. Branilaca Sarajeva 28, n/r direktora
- Evidencija
- a/a

MINISTAR

Čedomir Lukić, dipl. ing. arh.

KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova
za zaštićena prirodna područja

CANTON SARAJEVO
Cantonal Public Institution
for Protected Natural Areas

Broj. 04-143-209/18
Sarajevo, 16.03.2018. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo prostorog uređenja, građenja i zaštite okoliša
Sektor zaštite okoliša
Ulica: Reisa Džemaludina Čauševića broj 1,
71 000 Sarajevo

PREDMET: Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“ –dostavlja se

Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, na trećoj redovnoj sjednici održanoj dana 16.03.2018. godine je donio Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“ u skladu sa članom 241. Zakona o zaštiti od prirode („Sl. novine Federacije BiH“, broj 66/13).

Gore navedenom odredbom Zakona je propisano da do donošenja plana upravljanja organi upravljanja zaštićenim područjima, uz saglasnost Federalnog ministarstva i nadležnih kantonalnih ministarstava, donose privremene upravljačke smjernice s osnovnim dijelovima plana upravljanja bez provođenja postupka javnog uvida.

Na osnovu gore izloženog, dostavljamo Vam nadležnost Privremene upravljačke smjernice na radi davanja saglasnosti.

S poštovanjem,

**Predsjednica
Upravnog odobra**

Sanja Isanović, dipl. ecc

Dostaviti:

- Naslovu
- U spis predmeta

Broj: 01-145 U.O./18
Sarajevo, 16.03.2018. godine

Na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list R BiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), člana 241. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13) i člana 49. stav 1. Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na trećoj redovnoj sjednici, koja je održana 16.03.2018. godine, donio je

ODLUKU

I

Donose se Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“.

II

Sastavni dio ove odluke su Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“ broj 01-145-1U.O./18 od 16.03.2018. godine.

III

Primjena Privremenih upravljačkih smjernica počinje danom davanja saglasnosti od strane Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, pa do donošenja Plana upravljanja Zaštićenim pejzažem “Bentbaša” u skladu sačlanom 155. Zakona o zaštiti prirode.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

**Predsjednica
Upravnog odbora**

Sanja Isanović, dipl. ing.
Sanja Isanovic

Dostaviti:

1. Upravnom odboru Javne ustanove
2. Direktorju Javne ustanove
3. Ministarstvu prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo
4. Arhivi Javne ustanove

KANTONALNA JAVNA USTANOVA ZA ZAŠTIĆENA PRIODNA PODRUČJA

**PRIVREMENE UPRAVLJAČKE SMJERNICE ZA ZAŠTIĆENI PEJZAŽ
“BENTBAŠA”**

Sarajevo, mart/ožujak 2018. godine

muš

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

Pripremili:	Kontrolisao
Elma Karović, stručni rukovodilac za zaštićena prirodna područja <i>[Signature]</i> Amela Sadiković, viši stručni saradnik <i>Amela Sadiković A</i>	DIREKTOR <i>[Signature]</i> • mr. sci. Osman Delić

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

S A D R Ž A J:

I UVOD.....	3
II CILJEVI I POLITIKA UPRAVLJANJA PODRUČJEM ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA "BENTBAŠA"	4
2.1.Svrha upravljanja zaštićenim pejzažem "Bentbaša"	4
2.2. Ciljevi upravljanja Zaštićenim pejzažem "Bentbaša"	6
2.3. Politika upravljanja Zaštićenim pejzažem "Bentbaša"	6
III SMJERNICE ZAŠTITE PODRUČJA ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA "BENTBAŠA"	7
3.1.Ocjena stanja i zaštita prirodnih vrijednosti.....	7
Fizičko-geografske karakteristike.....	7
Geološke i orografske karakteristike	8
Hidrološke karakteristike	8
Pedološke karakteristike	9
Diverzitet flore vaskularnih biljaka i vegetacije/ekosistema	9
Sintaksonomski diverzitet područja.....	9
Diverzitet algi i cijanobakterija	10
Floristička diferencijacija mikrofita.....	10
Pregled ekosistema	10
3.2.Ocjena postojećeg stanja objekata i infrastrukturnih sadržaja	11
3.3. Koncept zaštite područja Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" i pojedinih zona	12
IV PRIVREMENE UPRAVLJAČKE AKTIVNOSTI	16
V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA "BENTBAŠA"	19
5.1. Troškovi realizacije za privremene upravljačke smjernice	19
5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcione planove za privremene upravljačke smjernice Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“	19
5.3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju privremenih upravljačkih smjernica Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“	20

Na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), člana 241. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13) i člana 26. Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na trećoj redovnoj sjednici održanoj dana 16.03.2018. godine donio je

PRIVREMENE UPRAVLJAČKE SMJERNICE ZA ZAŠTIĆENI PEJZAŽ “BENTBAŠA”

I UVOD

Sadržaj i struktura privremenih upravljačkih smjernica je prilagođena odredbama koje su propisane Zakonom o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13), a u skladu s Odlukom o utvrđivanju Prijedloga za proglašenje zaštite područja “Bentbaša” broj: 3-89/14 od 21.01.2014. godine, Odlukom o izmjenama i dopuni Odluke o utvrđivanju Prijedloga za proglašenje zaštite područja “Bentbaša” broj: UO MP-1162-2/16 od 13.10.2016. godine, Odlukom o izmjenama Prijedloga za proglašenje zaštite područja “Bentbaša”, broj: UO-378-2/17 od 17.03.2017. godine koje je donio Upravni odbor JU Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo, Stručnom obrazloženju za proglašenje Zaštićenog pejzaža “Bentbaša” i Zakonom o proglašenju Zaštićenog pejzaža “Bentbaša” („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 31/17“).

U slučaju kad raspoloživi resursi i vrijeme ne dopuštaju pripremu cjelovitog plana upravljanja za efikasno upravljanje zaštićenim područjem, potrebno je izraditi privremene upravljačke smjernice.

S tim u vezi, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja donosi Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž “Bentbaša” s osnovnim dijelovima plana upravljanja bez provođenja postupka javnog uvida, a uz saglasnost Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

Ove smjernice su osnovni alat koji će Upravitelju poslužiti da definiše način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem sve do donošenja Plana upravljanja zaštićenim područjem na način i postupkom koji je propisan za njegovo donošenje.

Prije svega, privremene upravljačke smjernice su zasnovane na upravljačkim ciljevima kategorizacije –metoda IUCN, na osnovu smjernica koje definiše izradu Plana upravljanja po Zakonu o zaštiti prirode i na osnovu primarnih aktivnosti koje proizilaze iz zadatih smjernica, a koje su zasnovane na osnovu dugogodišnjeg iskustva Upravitelja u upravljanju drugim zaštićenim prirodnim područjima.

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“ su sadržane u četiri poglavlja.

Prvo poglavlje se odnosi na ciljeve i politiku upravljanja područjem Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“, u kojem su dati pokazatelji za uspostavu zaštićenog prostora, politike upravljanja kao i temeljni ciljevi upravljanja ovim područjem.

Drugo poglavlje tretira smjernice zaštite Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“ u kojem je data ocjena stanja Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“, koncept zaštite ovog prostora baziran na predstavljenim mjerama zaštite i dozvoljenim intervencijama u području, kao i upravljačkim aktivnostima koje će omogućiti da se sprovedi efikasna zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“.

U ovom poglavlju će biti date i smjernice za razvoj dopuštenih djelatnosti koje će biti u funkciji održivog razvoja područja.

Treće poglavlje se odnosi na izvođenje (realizaciju) privremenih upravljačkih smjernica za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“, a odnose se na prostorno-vremensku dinamiku i prateće ekonomske aspekte realizacije predviđenih smjernica, kao i način i izvor finansiranja ovog područja.

Četvrto poglavlje se odnosi na usaglašenu realizaciju aktivnosti između Javne ustanove i drugih institucija i udruženja (Grad Sarajevo, Općina Stari grad Sarajevo, Udruženje „Naše ptice“ i td.) koje su aplicirali i dobili sredstva za realizaciju projekata na području u 2018. godini.

II CILJEVI I POLITIKA UPRAVLJANJA PODRUČJEM ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA „BENTBAŠA“

2.1.Svrha upravljanja zaštićenim pejzažem „Bentbaša“

Svrha uspostave prostora Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“ je proistekla iz njegovih osnovnih prirodnih vrijednosti i potreba šire društvene zajednice, a shodno osnovnim istaknutim IUCN principima za kategorizaciju zaštićenih područja:

KATEGORIJA V zaštićenih područja obuhvaća ona područja gdje je dugotrajna interakcija čovjeka i prirode proizvela specifične ekološke, biološke, kulturne i estetske vrijednosti, i gdje je održavanje tog odnosa nužno da bi se ove vrijednosti sačuvala.

Očuvanje integriteta ovih tradicionalnih interakcija je od vitalnog značaja za očuvanje, održavanje i evoluciju jedne ovakve zone.

Prema Zakonu o zaštiti prirode FBiH, zaštićeni pejzaž je svrstan u kategoriju zaštite Va i definisan je na sljedeći način :

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“ su sadržane u četiri poglavlja.

Prvo poglavlje se odnosi na ciljeve i politiku upravljanja područjem Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“, u kojem su dati pokazatelji za uspostavu zaštićenog prostora, politike upravljanja kao i temeljni ciljevi upravljanja ovim područjem.

Drugo poglavlje tretira smjernice zaštite Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“ u kojem je data ocjena stanja Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“, koncept zaštite ovog prostora baziran na predstavljenim mjerama zaštite i dozvoljenim intervencijama u području, kao i upravljačkim aktivnostima koje će omogućiti da se sprovodi efikasna zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“.

U ovom poglavlju će biti date i smjernice za razvoj dopuštenih djelatnosti koje će biti u funkciji održivog razvoja područja.

Treće poglavlje se odnosi na izvođenje (realizaciju) privremenih upravljačkih smjernica za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“, a odnose se na prostorno-vremensku dinamiku i prateće ekonomske aspekte realizacije predviđenih smjernica, kao i način i izvor finansiranja ovog područja.

Četvrto poglavlje se odnosi na usaglašenu realizaciju aktivnosti između Javne ustanove i drugih institucija i udruženja (Grad Sarajevo, Općina Stari grad Sarajevo, Udruženje „Naše ptice“ i td.) koje su aplicirali i dobili sredstva za realizaciju projekata na području u 2018. godini.

II CILJEVI I POLITIKA UPRAVLJANJA PODRUČJEM ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA „BENTBAŠA“

2.1.Svrha upravljanja zaštićenim pejzažem „Bentbaša“

Svrha uspostave prostora Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“ je proistekla iz njegovih osnovnih prirodnih vrijednosti i potreba šire društvene zajednice, a shodno osnovnim istaknutim IUCN principima za kategorizaciju zaštićenih područja:

KATEGORIJA V zaštićenih područja obuhvaća ona područja gdje je dugotrajna interakcija čovjeka i prirode proizvela specifične ekološke, biološke, kulturne i estetske vrijednosti, i gdje je održavanje tog odnosa nužno da bi se ove vrijednosti sačuvale.

Očuvanje integriteta ovih tradicionalnih interakcija je od vitalnog značaja za očuvanje, održavanje i evoluciju jedne ovakve zone.

Prema Zakonu o zaštiti prirode FBiH, zaštićeni pejzaž je svrstan u kategoriju zaštite Va i definisan je na slijedeći način :

“Kategorija Va zaštićenih područja obuhvaća područje nastalo kroz interakciju ljudi i prirode tokom vremena, a karakteriše se značajnim ekološkim, biološkim, kulturnim i estetskim vrijednostima. Očuvanje interakcije ljudi i prirode je od vitalnog značaja za zaštitu i održivost područja s pridruženim prirodnim i drugim vrijednostima.”

Po istom Zakonu definisani su primarni i ostali ciljevi vezani za zaštitu, očuvanje, korištenje i unapređenje ove kategorije zaštite.

Primarni cilj :

- Zaštita i održanje važnih kopnenih, morskih pejzaža i parkova prirode s vrijednostima koje su nastale interakcijom ljudi i prirode kroz tradicionalnu praksu upravljanja.

Ostali ciljevi :

- Održanje uravnotežene interakcije prirode i ljudske kulture kroz zaštitu kopnenog/morskog pejzaža i parka prirode pridruženih tradicionalnih načina upravljanja, društvenih, kulturnih i duhovnih vrijednosti.
- Generalni doprinos očuvanju biodiverziteta kroz upravljanje vrstama u okviru kulturnog pejzaža i kroz poboljšanje mogućnosti očuvanja u teško iskorištavanim pejzažima.
- Poboljšane mogućnosti za uživanje, blagostanje i socioekonomske aktivnosti kroz rekreaciju i turizam.
- Korištenje prirodnih proizvoda i funkcija okoline.
- Uspostava okruženja koje će podstaći uključivanje lokalne zajednice u upravljanje vrijednim kopnenim, morskim pejzažima, te prirodnim i kulturnim vrijednostima unutar njih.
- Podrška očuvanju agrobiodiverziteta i akvatičnog biodiverziteta.

Područje Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" posjeduje pejzaž koji ima visoku estetsku vrijednost sa velikom raznolikošću u biološkom, pedološkom, hidrološkom i geomorfološkom smislu, što zajedno sa graditeljskim naslijeđem, tradicionalnim vrijednostima i samom blizinom grada omogućava neophodne parametre za ostvarivanje ekoturističkih posjeta i posjeta sa aspekta sportsko- rekreativnog turizma i uživanja posjetitelja unutar svakodnevnog načina života i razvoja ekonomskih aktivnosti koje su u skladu s mjerama zaštite.

Na osnovu iznesenih činjenica može se zaključiti da uspostava Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" ima svrhu :

- očuvanja i unapređenja svih elemenata fizičko-geografskog i biološkog diverziteta u zoni zaštićenog područja,
- otklanjanje i sprečavanje eksploatacija i aktivnosti koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode,

- razvoja i unapređenje ekoturističkih potencijala općine Stari Grad i Kantona Sarajevo na nivou organizovanih i planskih turističkih posjeta koje imaju sportsko-rekreativni i edukacioni karakter, a u koje su, istovremeno, uključeni i kulturno-historijski elementi ovog područja,
- aktivnog učešća lokalnog stanovništva u održavanju i unapređenju funkcioniranja zaštićenog područja i njegovog daljeg promovisanja u funkciji samoodrživog razvoja lokalne zajednice.

2.2 Ciljevi upravljanja Zaštićenim pejzažem “Bentbaša”

Zaštita područja u kategoriji „Zaštićeni pejzaž“ predložena je sa sljedećim ciljevima:

- održavanje usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite pejzaža i tradicionalnog korištenja zemljišta, građenja, te društvenih, rekreativnih i sportskih manifestacija;
- izvođenja ekonomskih aktivnosti u skladu s prirodom i očuvanjem kulturnog sistema zajednica;
- održavanje raznolikosti pejzaža i staništa, srodnih vrsta i ekosistema;
- eliminisanje i sprečavanje korištenja zemljišta i aktivnosti koje nisu u skladu s ciljevima upravljanja,
- omogućavanja rekreacije i turizma koje odgovara kategoriji područja;
- podsticanje naučnih i edukativnih aktivnosti za dobrobit stanovništva a posebno lokalne zajednice za duži vremenski period;
- zaštita posebnih kulturnih vrijednosti.

Postavljeni ciljevi su u skladu s ciljevima definisanim Zakonom o zaštiti prirode

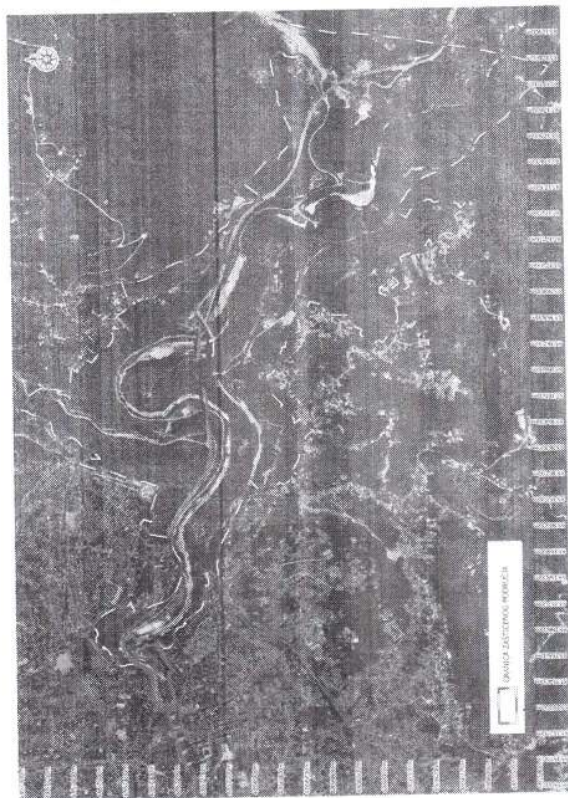
2.3 Politika upravljanja Zaštićenim pejzažem “Bentbaša”

Upravljanje područjem zaštićenog pejzaža “Bentbaša”, koje bi se baziralo na uravnoteženim osnovama je od suštinskog značaja za očuvanje i unapređenje svih elemenata fizičko-geografskog i biološkog diverziteta, kao i socio-kulturnog naslijeđa u zoni kako zaštićenog područja, a tako i u široj regiji Kantona Sarajevo.

Osim očuvanja i unapređenje ovih elemenata, politika upravljanja se zasniva i na promociji navedenih vrijednosti, održivom korištenju postojećih resursa ovog područja u skladu sa predloženim mjerama zaštite, razvoju ekoturističkih posjeta, obrazovnih programa i naučnih istraživanja.

III SMJERNICE ZAŠTITE PODRUČJA ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA "BENTBAŠA"

Područje "Bentbaše" smješteno je u jugoistočnom dijelu Kantona Sarajevo. Sa aspekta

administrativnog položaja pripada općini Stari Grad. Granice obuhvata imaju pravac pružanja istok- zapad dolinom rijeke Miljacke, te sjever – sjeverozapad gdje se obuhvat proširuje na sjever do iznad ušća rijeke Moščanice. Sa istočne strane, prostor je određen entitetskom granicom i ide manjim dijelom uzvodno od ušća rijeke Lapišnice u Miljacku, do ispod Borija, granica se dalje proteže prema zapadu paralelno s tokom rijeke Miljacke. Kod mjesta Ophođa granica se lomi prema sjeverozapadu do blizu ušća rijeke Moščanice. Na tom mjestu granica se lomi prema jugu do Bijeletabije, a zatim ponovno, uz lom granica vodi tokom Miljacke prema zapadu. Krajnja zapadna tačka je početak mosta na desnoj strani Miljacke na mjestu Babića bašče. Granica se vraća prema istoku duž pomenutog mosta, a zatim na lijevoj obali Miljacke vodi duž saobraćajnice koja prosjeca Babića bašču ivraća se prema istoku. To podrazumijeva liniju paralelnu s tokom Miljacke koja vodi prema Kozijoj ćupriji i lokalitetu Popov gaj obuhvatajući padine kanjona Miljacke. Na

mjestu uzvišenja Popov gaj granica se lomi prema jugoistoku i dalje obuhvatajući kanjon rijeke Miljacke sve do entiteske granice. Istočna granica obuhvata je ujedno i dio entitetske granice kod mjesta Gradište i Ubojat.

3.1. Ocjena stanja i zaštita prirodnih vrijednosti

Fizičko-geografske karakteristike

Klima

Na klimu ovog prostora bitno utiču geološko-geomorfološke prilike, te biodiverzitet, naročito vegetacija šuma, šikara i šibljaka. Područje spada u oblast umjereno-kontinentalne klime s naglašenim godišnjim dobima. Apsolutne minimalne temperature se spuštaju i do -20°C , a apsolutne maksimalne dostižu vrijednosti i do 40°C . Temperaturne inverzije su uvjetovale pojavu ekstremno toploljubivih biljaka u pukotinama stijena, te frigorofilnih vrsta i zajednica kao što su fragmenti sive johe *Alnus incana*, inače karakteristične za hladnija staništa i gorski pojas, obično iznad 900 metara.

Geološke i orografske karakteristike

U fizičko-geografskom smislu, posmatrani dio bazena poriječja Miljacke odlikuje reljefna, geološka, hidrološka, klimatska, pedološka i biološka raznolikost. Prethodno navedeno uzspecifičan geografski položaj uticalo je na to, da se ovaj relativno mali prostor bogatih prirodnih vrijednosti odlikuje naglašenim stepenom geodiverziteta i biodiverziteta.”

U orografskom pogledu, istraživani prostor je veoma dinamičan. Čini ga tok rijeke Miljacke, uzvodno od Kozije ćuprije do Isa-begove tekije na zapadu, te doline desnih pritoka Mošćanice i Lapišnice. Glavno obilježje daje klisura sa svim elementima kanjona rijeke Miljacke idući od sastavaka, odnosno mjesta nastanka rijeke Miljacke, nekoliko kilometara uzvodno od Kozije ćuprije, pa sve do Bentbaše. Na pojedinim mjestima dubina kanjona iznosi 1.100m (padine Trebevića prema Kozijoj ćupriji), dok sa desne strane dubina kanjona kreće se oko 500 m (padine Borija). Na pojedinim mjestima su i polupećine, pa i manje pećine, koje su još uvijek nedovoljno istražene. Upravo, naglašena dinamika reljefa, okomite stijene koje se direktno spuštaju prema koritu rijeke Miljacke su bile i razlogom što su još od davnina na ovom prostoru bile podignute i tekije i slični objekti (područje oko Bentbaše, te na lokalitetu Korije) koji su služili u različite kulturno-duhovne svrhe ranijih civilizacija.

U orografsko-geološkom pogledu glavnina istraživanog područja pripada dinarskom kršu. Tu su i naročite forme kraškog reljefa, kraške manje visoravni, manje vrtače, siparišta, okomite stijene i drugi oblici. Zbog toga, čitav prostor ima neprocjenjive prirodne vrijednosti. Zbog čistih naslaga krečnjačkih stijena, na ovom prostoru su podignuta dva velika kamenoloma – Borije i Lapišnica koji su značajno izmijenili nekadašnju sliku ovih pejzaža.

Hidrološke karakteristike

I u hidrografskom pogledu čitav prostor je dinamičan i uveliko specifičan. Glavno hidrološko obilježje ima rijeka Miljacka, koja protiče kroz čitav prostor. Rijeka Miljacka je planinska rijeka koja nastaje od dvije jače planinske rijeke, Paljanske Miljacke i Mokranjske Miljacke. Ove dvije rijeke se spajaju u mjesto zvani Sastavci u blizini Dovlića, u još uvijek očuvanom i „divljem“ kanjonu, impozantne ljepote i velikih prirodnih vrijednosti.

Nedugo zatim, u Miljacku se ulijeva desna pritoka Lapišnica koja donosi hladnu i čistu vodu sa kraškog terena Hreše, Šiljevine i Borija. Naspram ušća Lapišnice, na lijevoj obali nekada je bilo hladno i jako vrelo bunarskog tipa. Međutim, različitim antropogenim uticajima, danas je vrelo zatrpano. Uzvodno od Kozije ćuprije, sa desne strane je vrelo, koje donosi vode sa južnih i jugozapadnih padina sela Obhodža i Borija, uz koje su obrazovani i plići slojevi sedre, naročitog kraškog fenomena. Nedugo zatim, je slikolika i dinamična dolina rijeke Mošćanice, desna pritoka Miljacke. Mošćanica je tipična kraška rijeka koja izvire iznad sela Gornji Faletići. Ima veliki pad od 860m.n.v. u području kanjona, do 560m.n.v ušća u Miljacku. U dolini rijeke Mošćanice postoji još nekoliko vrela. Najveće je u mjestu Mošćanica, na desnoj obali, zatim u području ušća rijeke Mošćanice, na Koriji, neposredno uz vodotok. Rijeka Miljacka, te njene pritoke, u prošlosti su pretrpjele velike promjene. Korito je najvećim dijelom uznemireno i manje više devastirano.

Pedološke karakteristike

U zavisnosti od stepena razvijenosti i načina vlaženja, zemljišta na istraživanom terenu diferenciraju se na dva razdjela – automorfna i hidromorfna. Automorfna tla u potpunosti dominiraju i pokrivaju velike površine i to:

- Litosol;
- Regosol (sirozem na rastresitom supstratu);
- Koluvijum (koluvijalna tla);
- Kalkomelanosol (krečnjačko-dolomitna crnica);
- Rendzina;
- Kalkokambisol (Smeđe krečnjačko zemljište);
- Luvisol (limerizovano ili lesivirano zemljište).

Hidromorfna zemljišta:

- Pseudoglejno;
- Aluvijalna (fluvijalna);
- Semiglej.

BIOLOŠKE VRIJEDNOSTI PODRUČJA

Diverzitet flore vaskularnih biljaka i vegetacije/ekosistema

Biodiverzitet vaskularne flore u području EC Miljacka je veoma bogat i raznovrstan. Od ukupno 5.000 taksona, koliko ih se procjenjuje za čitav prostor BiH, na ovom području živi blizu 1.000 taksona (Redžić, 1990).

U ovim istraživanjima izdvojeno je preko 160 endemičnih i rijetkih vrsta koje prostoru daju naročita floristička obilježja. Više od 100 vrsta i podvrsta se izdvaja kao značajan genofond ovog prostora (Redžić, 2011). U sistematskom pogledu dominiraju vrste iz familija: *Compositae*, *Caryophyllaceae*, *Fabaceae*, *Scrophulariaceae*, *Lamiaceae*, *Rosaceae*, *Poaceae* i druge.

Osim vrsta šireg rasprostranjenja, značajan je broj i alpskih, te jugoistočno dinarskih elemenata u flori, koji ovaj prostor povezuju sa Alpama i jugoistočnim Dinaridima. Ovdje utočište nalazi i veliki broj vrsta ilirskog, dinarskog, te balkanskog flornog elemenata.

Zbog toga, ovaj prostor ima ne samo lokalne, već i regionalne vrijednosti. Jedan je od značajnijih endemnih razvojnih centara u BiH i Dinaridima, pa i šire.

Sintaksonomski diverzitet područja

Prostor endemnog centra „Miljacka“ je veoma raznovrstan i u pogledu vegetacijskog, odnosno ekološkog diverziteta. Na ovom abiotički heterogenom prostoru konstatovano je 56 ekoloških sistema nivoa asocijacije, koje su uključene u više ekološko-florističke sisteme nivoa sveze (36), te u 26 vegetacijskih redova i čak 13 vegetacijskih klasa.

Miljacka spada u red veoma bogatih i unikatnih dijelova BiH i Dinarida. Stoga, ovaj prostor se može dijagnosticirati i kao svojevrsna “vruća vegetacijska tačka” i područje bogatstva biološke raznolikosti.

Diverzitet algi i cijanobakterija

Kvalitativni sastav mikrofitu u rijeci Miljacki njenim pritokama Moščanci i Lapišnici.

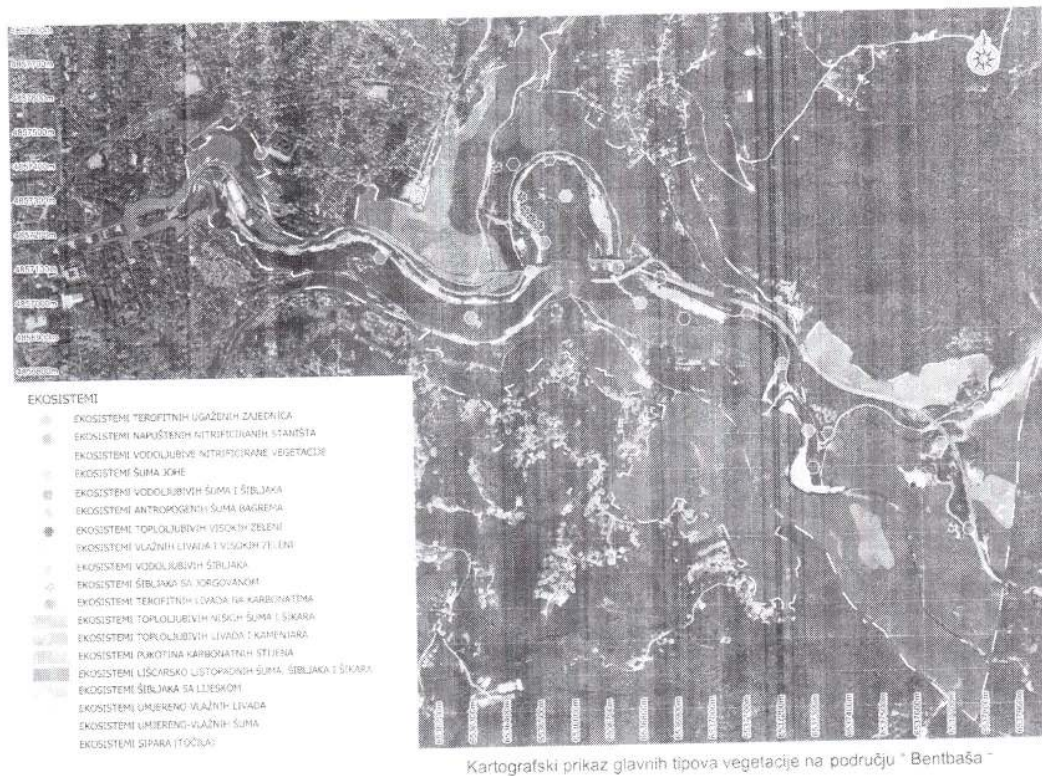
Procjena biodiverziteta mikrofitu na rijeci Miljacki i njenim pritokama vršena je na osnovu vlastitih istraživanja, te ranijih izvora (Blagojević, 1974; Redžić et al. 1998). U cilju procjene stanja ekosistema, metodologija terenskih istraživanja iz oblasti algologije bazirala se na sakupljanju uzoraka iz zajednica fitobenotosa i perifitona. Fitobentos i perifiton prikupljan je metodom struganja sa kamena, biljaka i drugih čvrstih objekata.

Floristička diferencijacija mikrofitu

Pregled mikrofitu dat je za rijeku Miljacku, te za njene najvažnije pritoke. U vodotocima studiranog područja utvrđeno je nekoliko desetina predstavnika mikrofitu. U sastavu mikrofitu proporcionalno su najzastupljenije silikatne alge Bacillariophyta, zelene alge Chlorophyta, te modrozeleno alge/bakterije. Glavnina utvrđenih vrsta mikrofitu je dobar indikator kvaliteta voda i može poslužiti u adekvatnoj procjeni stanja, trendova eutrofikacije i uspostave održivog monitoringa.

Pregled ekosistema

- ✓ ekosistemi pukotina karbonatnih stijena
- ✓ ekosistemi sipara (točila)
- ✓ ekosistemi liščarsko-listopadnih šuma, šibljaka i šikara
- ✓ ekosistemi toploljubivih šuma
- ✓ ekosistemi toploljubivih niskih šuma i šikara
- ✓ ekosistemi vodoljubivih šuma i šibljaka
- ✓ ekosistemi umjereno vlažnih šuma
- ✓ ekosistemi šibljaka
- ✓ ekosistemi šuma johe
- ✓ ekosistemi vodoljubivih šibljaka
- ✓ ekosistemi antropogenih šuma bagrema
- ✓ ekosistemi toploljubivih livada i kamenjara
- ✓ ekosistemi terofitnih livada na karbonatima
- ✓ ekosistemi toploljubivih visokih zeleni
- ✓ ekosistemi umjereno vlažnih livada
- ✓ ekosistemi vlažnih livada i visokih zeleni
- ✓ ekosistemi terofitnih ugaženih zajednica
- ✓ ekosistemi napuštenih nitrificiranih staništa
- ✓ ekosistemi vodoljubive nitrificirane vegetacije
- ✓ ostali ekosistemi

3.3. Ocjena postojećeg stanja objekata i infrastrukturnih sadržaja

U obuhvatu Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" egzistiraju objekti koje možemo svrstati u nekoliko kategorija i to: u odnosu na kulturno-historijske vrijednosti, vrijeme izgradnje (postojeći objekti i objekti izgrađeni nakon 1995.god.), namjenu i stanje fizičkih struktura. Također, jedna od veoma bitnih odrednica kategorisanja su ambijentalne karakteristike objekata, tj. karakteristike koje čine fizičke strukture vizuelno i ekološki prihvatljivim u datom prirodnom ambijentu.

- ✓ Prvu kategoriju objekata čine nacionalni spomenici:

Kozija ćuprija

Kozija ćuprija smještena je oko 3 km istočno od Sarajeva, na trasi stare "Stambolske džade" – puta koji je preko Sarajeva, Prače i Goražda povezivao Bosnu sa Sandžakom, Srbijom, Makedonijom, Stambolom i cijelim Istokom.

Šehova korija

Predio Šehove korije s obližnjom pećinom i vrelom Ebu-hajat, udaljen oko 1 kilometar istočno od nekadašnje mevlevijske tekije na Bentbaši, svojom prirodnom vrijednošću pogodio je dervišima za njihovu meditaciju –zikr.

Isa-begova tekija na Bentbaši (kontaktna zona)

Isa-begova vakufnama je najstariji pisani dokument koji se odnosi na Sarajevo pa se godina njenog nastanka 1462. uzima i kao godina osnivanja Sarajeva. Za postojanje vakufname, kao što je vidljivo iz njenog naziva, zaslužan je Isa-beg Ishaković, koji se nakon pada Bosne pod osmansku vlast, pojavljuje na mjestu bosanskog sandžaka, na čijem čelu je ostao do 1470. godine.

- ✓ Drugu kategoriju objekata čine ambijentalno vrijedni objekti očuvani u postojećem stanju i dobro uklopljeni u ambijent.
- ✓ Treću kategoriju čine objekti koji su postojali prije 1992.godine, od kojih su pojedini očuvani u dobrom stanju i nepromijenjeni, neki su u vidu ostataka, porušeni, a pojedini su rekonstruisani i sanirani u prvobitnim gabaritima.
- ✓ Četvrtu kategoriju objekata predstavljaju novoizgrađeni i postojeći, dograđeni ili nadzidani objekti u relativno prihvatljivim gabaritima.
- ✓ Petu kategoriju predstavljaju objekti neprihvatljivih gabarita u datom ambijentu.
- ✓ Šestu kategoriju objekata čine ekološki neprihvatljivi objekti.

U obuhvat jednim dijelom ulazi kamenolom Lapišnica.

- ✓ Sedmu kategoriju objekata čine privremeni objekti.

Prema smjernicama po kojima se određuju mjere zaštite za dato područje, nova izgradnja objekata nije dozvoljena.

3.4 Koncept zaštite područja Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" i pojedinih zona

Koncept zaštite ovog prostora baziran na predloženim mjerama zaštite i dozvoljenim intervencijama u području, kao i upravljačkim aktivnostima koje će omogućiti da se provodi efikasna zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima Zaštićenog pejzaža "Bentbaša". Ovim konceptom se daju i usmjerenja za razvoj dozvoljenih djelatnosti koje će biti u funkciji održivog razvoja i zaštite područja.

Konceptualni nivo organizacije zaštite unutar Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" bi se mogao identificirati kao **kompleksno-zonalni**. Ovaj koncept podrazumijeva organizaciju koncepta zaštite prirodnih vrijednosti prema pojedinim zonama unutar zaštićenog područja, a u skladu sa preporukama baznog elaborata kojim je područje i predloženo za zaštitu. Prema tim odredbama, koncept zaštite je baziran na nivou dva seta aktivnosti, a to su mjere zaštite i intervencije u zaštićenom području.

S tim u vezi, ovaj koncept zaštite je organizovan kao set integralnih mjera kojima se definišu zabranjene aktivnosti i dozvoljene intervencije po pojedinim zonama.

U okviru područja zaštićenog pejzaža „Bentbaša“, ukupne površine 160,90 ha, izvršena je zonacija na dvije funkcionalne cjeline:

Zona I- prva zaštićena zona – nukleus (16,90 ha),

Zona II- druga zaštićena zona – pufer (144,00ha),

Zona I -

U prvu zaštićenu zonu (nukleus) uključene su površine gdje je poželjan razvoj ekosistema bez uplitanja čovjeka i to su:

- ekosistemi pukotina karbonatnih stijena na lokalitetima: Jekovca, Dugih stijena, Orlovog krila (Šekovica i Crvenica), uz vodotok Lapišnice (Mešića njive)
- ekosistemi sipara uz lijevu obalu vodotoka Lapišnice (Ubojat)
- ekosistemi toploljubivih livada i kamenjara ispod Bijele tabije
- ekosistemi liščarsko listopadnih šuma, šibljaka i šikara (Njivice, uz vodotok Moščanice)
- ekosistemi toploljubivih niskih šuma i šikara uz potok Lapišnicu, djelimično Ubojat, dijelom Mešića njive i gornji tok Miljacke

Na ovom području, kao nukleus su izdvojene površine koje su najvrednije. Izdvojeni prostor nukleusa ima i sve karakteristike i determinante prirodno vrijednog područja sa svim razlozima za stavljanje pod odgovarajuću zaštitu i održivo upravljanje.

Zona nukleusa mora biti izvan bilo kakvog naglašenijeg antropogenog uticaja kako ne bi došlo do značajnijih promjena ključnih vrijednosti zbog čega se zaštićeno područje uspostavlja.

U prvoj zaštićenoj zoni mjere zaštite obuhvataju konzervaciju specifičnih prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti i odnose se na:

1. zabrana izgradnje novih objekata i infrastrukture;
2. zabrana narušavanja ambijentalnih vrijednosti;
3. zabrana sječe (osim sanitarne);
4. stroga zabrana paljenja otvorenog plamena;
5. zabrana branja i eksploatacije bioloških resursa;
6. zabrana unošenja invazivnih vrsta;
7. zabrana eksploatacije mineralnih resursa;
8. zabrana lova i ribolova;
9. zabrana poljoprivrede i stočarstva;
10. zabrana saobraćaja motornim vozilima, izuzev interventnih vozila sa posebnim odobrenjem Upravitelja;
11. zabrana izvođenja radova u koritu vodotoka Miljacke (pregrađivanje, preusmjeravanje i sl.);
12. zabrana svih ostalih aktivnosti koje mogu remetiti prirodne vrijednosti zone.

Prva zaštićena zona obuhvata površinu od **16,90ha**, a čini je šest zasebnih lokaliteta.

Dopuštene aktivnosti- prva zaštićena zona (nukleus)

- a) naučna istraživanja mogu se vršiti u koordinaciji s nadležnom ustanovom koja upravlja i

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

gazduje područjem (istraživanja se ne odnose na naglašenija uzorkovanja biodiverziteta, geološke i pedološke raznolikosti). Zona nukleusa je podesna za stacionarna istraživanja strukture i dinamike ekosistema kroz uspostavu trajnih ploha.

- b) postavljanje edukativnih i interpretacijskih sadržaja (zaštićeno područje je neophodno prikladno označiti sa uspostavom info-tabli koje će sadržavati ključne informacije o zaštićenom području; geografske, geološko-pedološke, orografske, hidrološke, biološko-ekološke, kulturno historijske, etičko-estetske, obrazovno- vaspitne i druge);
- c) trasiranje postojećih pristupnih puteva, te uspostava novih markacionih staza za obilazak interesantnih dijelova zaštićenog prostora;
- d) monitoring- nadzor i praćenje stanja- osigurati potpunu kontrolu nad prirodnim i kulturnim dobrima i njihovoj efikasnoj zaštiti od oštećenja i/ili otuđenja;

Najznačajnije vrijednosti II zaštićene zone su:

- ekosistemi pukotina karbonatnih stijena na lokalitetu Babin zub;
- Babin zub;
- Ekosistemi toploljubivih niskih šuma i šikara, uz vodotok lijeve obale Miljacke do ispod Močila;
- Popov gaj;
- Kozija ćuprija;
- pojas uz riječni tok Miljacke od granice kantona do zapadne granice obuhvata;
- Šehova korija;
- Pećina ispod Šehove korije.

U ovoj zoni su i značajne površine pašnjaka, kamenjara, livada različitog hidrotermičkog režima, te obradivih i potencijalno obradivih površina. Još uvijek značajni resursi potencijalno pitke vode, ljekovitih, jestivih, vitaminskih i aromatičnih biljaka, rekreacija, zdravstveni i edukativni turizam su pogodni za razvoj u ovoj zoni što otvara realne mogućnosti za generiranje ekološki profitabilnih projekata.

Izdvojene zone su u uskoj korelaciji i s distribucijom pojedinih tipova zajednica, staništa, te vasularne flore kao i ostalih oblika biodiverziteta. Zbog međusobnog povezivanja prirodno rijetkih dijelova, predlažu se i funkcionalni ekološki koridori koji bi omogućili daleko bolju komunikaciju između pojedinih individua životinja, te čitavih populacija kako životinja tako i biljaka.

U drugoj zaštićenoj zoni mjere zaštite obuhvataju:

1. zabrana izgradnje novih objekata;
2. zabrana sječe (osim sanitarne);
3. zabrana izvođenja radova u koritima vodotoka (pregrađivanje, preusmjeravanje i sl.);
4. zabrana iskorištavanja bioloških i mineralnih sirovina;

5. zabrana paljenja otvorenog plamena osim na zato predviđenim mjestima;
6. zabrana odlaganja otpada osim na zato predviđenim mjestima;
7. zabrana unošenja invazivnih vrsta;
8. zabrana saobraćaja motornim vozilima, izuzev interventnih vozila i vozila sa posebnim odobrenjem upravitelja;
9. zabrana svih ostalih aktivnosti koje mogu remetiti prirodne i kulturno-historijske vrijednosti zone.

Površina druge zaštićene zone iznosi P= 144,00 ha .

Dopuštene aktivnosti- druga zaštićena zona

- a) rekonstrukcija porušenih i devastiranih objekata u postojećim gabaritima;
- b) obavljanje poljoprivredne djelatnosti na tradicionalan način;
- c) košenje;
- d) oplemenjivanje-ekološka restauracija postojećih vodotoka (na čitavom toku rijeke Miljacke, dijela Lapišnice i Mošćanice izvršiti ekološku restauraciju korita i priobalnog područja, te regulisati prijem otpadnih voda iz okolnih naselja);
- e) nadzor i praćenje stanja (monitoring);
- f) naučna istraživanja;
- g) razvoj eko turizma
- h) uspostava edukativnih staza i info tabli
- i) osigurati prikladno uređenje postavljanjem klupa, vidokovca, korpi za odlaganje otpadaka i sl.;
- j) u dijelovima sa visokim prirodnim i kulturnim vrijednostima uspostaviti i posebne oblike video nadzora (Aleja „Ambasadora“, „Bijela Tabija“, „Kozija Čuprija“, „Orlovo Krilo“);
- k) provoditi kontinuiranu edukaciju lokalnog stanovništva o značenju i važnosti zaštićenog područja za razvoj lokalne zajednice i generiranje ekološki prihvatljivih dobiti;
- l) vršiti usmjerene turističke aktivnosti, naročito ekstremne discipline (profesionalni rekreativno penjanje po prirodnim stijenama) i duhovni turizam, ograničene posjete i kontrolirani boravci, usmjerena edukacija („škola u prirodi“), dirigovana ispaša i organska produkcija autohtonih kultura;
- m) obezbjediti razvoj efikasnih mjera ekološke restauracije i revetalizacije na cijelom području;
- n) obezbjediti održavanje Aleje ambasadora;
- o) dozvoljene mjere za hortikulturno uređenje površina;
- p) održavanje i uređenje vodovodnog i kanalizacionog sistema za postojeće objekte, a u skladu sa propisima kojim se reguliše ova oblast;
- q) postavljanje objekta montažnog karaktera za potrebe upravljača.

IV PRIVREMENE UPRAVLJAČKE AKTIVNOSTI

Sve aktivnosti koje su potrebne da se obave prilikom preuzimanja područja kao i početne radnje koje će biti baza daljem upravljačkom sistemu provodiće se prema utvrđenoj strategiji koja je definisana u akcionim planovima. Drugim riječima, akcioni planovi su osnovni alati za provođenje planske politike upravljača.

Njihova dužina trajanja, cijena koštanja, broj aktivnosti i broj faza za realizaciju pojedinih aktivnosti je različit i ovisi o konkretnom planu.

Ujedno, za ovo zaštićeno područje imamo situaciju da su, u međuvremenu, druge institucije obezbijedile finansijska sredstva za unapređenje infrastrukture i očuvanje biodiverziteta, tako da će realizacijom njihovih projekata Upravitelj mnogo lakše moći upravljati područjem.

- **Grad Sarajevo je obezbijedio sredstva za realizaciju projekta pejzažne arhitekture lokaliteta Dariva-Bentbaša, tako da će se po urađenoj projektnoj dokumentaciji i dobivenim saglasnostima odvijati realizacija aktivnosti po navedenom projektu.**
- **Općina Stari Grad je aplicirala i dobila finansijska sredstva za projekat: „Osvijetli i zaštititi - EE rasvjeta u Aleji Ambasadora“ sa iznosom do 44.438,91 KM koji treba realizovati do kraja godine od strane Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH.**

Projekat podrazumijeva zamjenu 34 rasvjetna tijela savremenom energijski efikasnom LED rasvjetom u Aleji ambasadora u Zaštićenom pejzažu "Bentbaša", kao i rekonstrukciju 150 LED svjetiljki iznad ploča natpisa ambasadora, u ukupnoj dužini od 3 km.

- **Drugim projektom koji realizuje Udruženje „Naše ptice“ na području Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“ uradiće se:**
 - ✓ Inventarizacija ptica radi dobivanja „O“ stanja;
 - ✓ Kreiranje protokola za monitoring ptica;
 - ✓ Jačanje kapaciteta Javne ustanove koja upravlja područjima za provođenje monitoringa (edukacija uposlenih);
 - ✓ Jačanje promocije prirodnih vrijednosti zaštićenog područja.

Potrebno je napomenuti da je projekat Grada Sarajevo i Udruženja „Naše ptice“ dobili saglasnost Javne ustanove.

U nastavku teksta su prikazani akcioni planovi za određene aktivnosti u zaštićenom području, a koje Javna ustanova planira provesti u narednom periodu u cilju zaštite i održavanja zaštićenog pejzaža "Bentbaša".

1.0 AKCIONI PLAN: MONITORING ŠUMSKIH EKOSISTEMA

Sredstva	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Manji broj zaraženih stabala i uređenije površine pod šumskim ekosistemima
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
Nabavka klopki s feromonskim mamcima	1.000,00	KJU	1 godina	2018.
Nabavka opreme za protivpožarnu zaštitu	1.000,00	KJU	1 godina	2018.
UKUPNO	2.000,00		1 godina	2018.

* - Troškovi su dati u KM

2.0 AKCIONI PLAN: OBILJEŽAVANJE GRANICA I ZONA ZAŠTITE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Upravljanje i nadzor zaštićenim područjem podrazumijeva poznavanje granica zaštićenog područja. Pored poznavanja granica krajnjeg obuhvata i zona zaštite potrebno je na glavnim putnim komunikacijama postaviti panoje koji će sadržavati osnovne informacije o zaštićenom području tako da se i posjetioci i druge interesne grupe unutar područja upoznaju sa statusom novog zaštićenog prostora.

Sredstva	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Obilježene granice zona i krajnjeg obuhvata
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
Obilježavanje zona zaštite i krajnjeg obuhvata	15.000,00	KJU i resorno Ministarstvo	2018.-2019. godina	2018.
Postavljanje panoa na glavnim komunikacijama 4 kom.	2.400,00	KJU	1 godina	2018.
UKUPNO	17.400,00		1 godina	2018.

* - Troškovi su dati u KM

3.0 AKCIONI PLAN: UREĐENJE DEFINISANIH POVRŠINA

Obilaskom područja definisane su frekventne površine i šetnice na kojima se posjetioci najviše zadržavaju. Akcioni plan definiše osnovni planinski mobilijar i uređenje površina.

Sredstva	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Uređen prostor i zadovoljniji posjetioci
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
Troškovi odvoza otpada	3.000,00	KJU	1 godina	2018.
Nabavka i ugradnja mobilijara (klupe, korpe, putokazi) kao i dječijeg igrališta	10.000,00	KJU	1 godina	2018.

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

Angažovanje mehanizacije na uređenju prostora	6.000,00	KJU	1 godina	2018.
Povremena radna snaga na čišćenju i košenju površina 5NK x bruto pl. 870KM x 2 mj	8.700,00	KJU, Federalni zavod za zapošljavanje i JU "Služba za zapošljavanje KS"	1 godina	2018.
UKUPNO	27.700,00		1 godina	2018.

* - Troškovi su dati u KM

V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA ZAŠTIĆENOG PEJZAŽA "BENTBAŠA"

Vizija razvoja

Područje Bentbaše sa permanentno kontrolisanom ravnotežom stvorenih faktora razvoja i prirodnih vrijednosti treba da zadovolji sljedeće uslove:

Prvi uslov -da bi područje *egzistiralo*, neophodna je *jasna planska orijentacija*, u pogledu razvoja djelatnosti, što znači, ne smije biti rezervat prinude i zabrana, već uravnotežene koegzistencije čovjeka, aktivnosti i prirode.

Drugi uslov -da bi područje *opstalo*, neophodno je stalno praćenje parametara kvaliteta okoliša, kako bi se moglo pravovremeno uticati na procese u vremenu i prostoru.

Treći uslov -da područje *ispunjava* zahtjeve *samoreproduktivne cjeline*, što znači da se troškovi održavanja područja većinom osiguravaju razvojem djelatnosti koje egzistiraju na području. Kod koncipiranja vizije razvoja potrebno je voditi računa o mjerama zaštite propisanih zakonom.

5.1 Troškovi realizacije za privremene upravljačke smjernice

Osnovni način finansiranja za primarno funkcioniranje područja Zaštićenog pejzaža "Bentbaša" su izdvajanja iz budžeta Kantona Sarajevo.

Implementaciju izdvojenih sredstava realizuje Kantonalno ministarstvo za prostorno uređenje, građenje i zaštitu okoliša Kantona Sarajevo koji planskom dinamikom vrši transfer sredstava upravljačkoj instituciji – Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja.

Dotirana sredstva se odnose na potrebe plaćanja uposlenika, održavanje i nabavku tehničkih sredstava za održavanje primarnih funkcija zaštićenog područja.

muota

Privremene upravljačke smjernice za Zaštićeni pejzaž „Bentbaša“

5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcione planove za privremene upravljačke smjernice Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“.

Rb.	Vlastita sredstva KJU za zaštićena prirodna područja	Bruto iznos (KM)
1.0	AKCIONI PLAN: MONITORING ŠUMSKIH EKOSISTEMA	2.000,00
2.0	AKCIONI PLAN: OBILJEŽAVANJE GRANICA I ZONA ZAŠTITE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	17.400,00
3.0	AKCIONI PLAN: UREĐENJE DEFINISANIH POVRŠINA	27.700,00
	UKUPNO AKCIONI PLANOVI	47.100,00

5.3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju privremenih upravljačkih smjernica Zaštićenog pejzaža „Bentbaša“.

Rb.	Vlastita sredstva KJU za zaštićena prirodna područja	Bruto iznos (KM)
1.	Plate radnika	26.000,00
	1 nadzornik prirode	15.000,00
	1 NK radnik	11.000,00
2.	Materijalni troškovi i oprema	3.600,00
	Gorivo	2.000,00
	Uniforme	600,00
	Potrošni materijal	1000,00
	UKUPNO	29.600,00
	SVEUKUPNO	76.700,00

Predsjednica
Upravnog odbora

2 Isenović Sanja, dipl. ecc.
Sanjane Isenovic

Broj: 01-145-1 U.O./18
Sarajevo, 16.03.2018. godine